

Notitie

AAN Odile Sondermeijer (SBB)
VAN Jeroen Meuwissen
KENMERK JME/2020/xx
DATUM 11-5-2020
ONDERWERP Analyse werkzame personen naar mbo-kwalificaties

Analyse werkzame personen naar mbo-kwalificaties

Etil heeft een inventarisatie uitgevoerd naar de mogelijkheden om een methodiek te ontwikkelen waarmee inzicht gegeven kan worden in het aantal werkenden naar mbo-kwalificaties. Aanleiding voor deze inventarisatie is dat er op dit niveau nog geen gegevens beschikbaar zijn, terwijl het voor Kans op Werk en andere instrumenten van SBB waardevolle arbeidsmarktinformatie is. Deze notitie bestaat uit twee delen. Naast een beschrijving van de methodiek staan we ook stil bij knelpunten en mogelijkheden om de methodiek verder door te ontwikkelen. In de bijlage (separaat Excel-bestand) presenteren we de uitkomsten van de toegepaste methode.

Methodiek

Voordat we nader ingaan op de gehanteerde methodiek is het belangrijk om kennis te nemen van de volgende ontwikkeling. Binnen het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA) heeft ROA in 2019 in samenwerking met het CBS een nieuwe Opleidingsclassificatie naar niveau en richting (ONR2019) ontwikkeld¹. De aanleiding hiervoor is tweeledig:

- Ten eerste is de codering van onderwijsrichting in de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), een van de belangrijkste databronnen voor POA veranderd van ISCEDF1997 naar ISCEDF2013 (de International Standard Classification of Education; in de EBB worden de opleidingen niet gecodeerd naar CREBO of CROHO). Hierdoor kan de huidige classificatie van opleidingen niet meer worden afgeleid op basis van de data.
- Ten tweede hebben stakeholders behoefte aan een uitsplitsing tussen de niveaus 2 en 3 van het mbo, hetgeen niet mogelijk was met de huidige indeling. Op verzoek van ROA heeft CBS een nieuwe variabele afgeleid op basis van EBB-informatie waardoor het maken van een onderscheid tussen mbo-niveau 2 en 3 nu wel mogelijk is.²

De ontwikkeling van deze nieuwe opleidingsclassificatie overlapt met de inventarisatie van Etil om een methodiek te ontwikkelen waarmee inzicht gegeven kan worden in het aantal werkenden naar mbo-kwalificaties. Binnen het plan van aanpak voor deze inventarisatie speelde de EBB en de daarin gehanteerde onderwijsclassificatie ook een belangrijke rol. In onderling overleg is besloten is om het ontwikkeltraject van het ROA en het CBS eerst af te wachten, voordat we de inventarisatie verder zouden oppakken³.

¹ Bakens, J., Dijkman, S., & Fouarge, D. (2019) Opleidingsclassificatie naar Niveau en Richting 2019: Achtergronddocumentatie

² Bij het opstellen van de ONR2019 is primair rekening gehouden met de bruikbaarheid van de opleidingsclassificatie voor POA. Omdat ook andere partijen de opleidingsclassificatie gebruiken, is in overleg met het CBS toegewerkt naar een classificatie die ook breder dan alleen voor POA toepasbaar is en ook door het CBS toegevoegd kan worden aan de bestaande lijst van afleidingen van opleidingsclassificaties. Bij het tot stand komen van deze opleidingsindeling is veelvuldig overlegd met leden (waaronder SBB) van de POA-begeleidingscommissie en CBS.

³ Dit was een belangrijke reden waarom de doorlooptijd van de inventarisatie langer geworden is dan vooraf is ingeschat.

Koppeling ONR2019 en mbo-kwalificaties

Inmiddels is de nieuwe opleidingsindeling (ONR2019) van het ROA beschikbaar en is het mogelijk om binnen de EBB uitdraaien te maken van het aantal werkenden volgens deze ONR2019. Binnen het POA-project is ook een koppeling gemaakt tussen de ONR2019 en mbo-kwalificaties. Op basis van deze koppeling is het mogelijk inzichtelijk te maken welke crebonummers onder welke opleidingsrichtingen van het ROA vallen.

Verdere uitsplitsing van ONR2019 op basis van vacatures

De ONR2019 bestaat uit aggregaties van crebonummers. Het ambitieniveau van de voorliggende inventarisatie gaat echter verder en was om op het niveau van afzonderlijke mbo-kwalificaties inzicht te geven in het aantal werkenden. Om deze verdere uitsplitsing van de ONR2019 te maken, is de EBB minder geschikt aangezien het een enquête is waarvan de betrouwbaarheid afneemt naarmate het detailniveau van de indeling naar opleidingen groter wordt. Het plan is dan ook om op zoek te gaan naar alternatieven, waarvan Jobfeed een interessante optie is:

- Het is geen enquête, het betreft registraties van vacatures die online gevonden worden;
- Gegevens zijn binnen Jobfeed, op basis van de door SBB ontwikkelde taxonomie tussen jobfeedberoepen en kwalificaties, op het gewenste niveau voorhanden;
- Jobfeed geeft net als bij het aantal werkenden inzicht in de vraag van werkgevers.
- Panteia heeft een methode ontwikkeld om de online vacaturegegevens op te hogen naar de totale vacaturemarkt, hiervoor vinden dus geen vertekeningen plaats in kwalificaties waarvoor relatief minder online geworven wordt.

Een belangrijk aandachtspunt is verder dat de vacaturegegevens gebruikt worden om een gegeven randtotaal (vastgesteld op basis van de EBB) verder uit te splitsen. Het detailniveau van de ONR2019 is al vrij gedetailleerd, zodat er opleidingsrichtingen overblijven waarvan verwacht mag worden dat er in de werving (plaatsen van vacatures) voor de onderliggende kwalificaties geen grote verschillen bestaan.

Methodiek: uitsplitsing d.m.v. vacaturegraden

Stap 1: vaststelling vacaturegraden

Om deze verdere detaillering van het aantal werkenden inzichtelijk te maken, maken we gebruik van vacaturegraden. *De vacaturegraad is de verhouding tussen het aantal vacatures en het aantal arbeidsplaatsen.* Door de gegevens van het CBS over het aantal werkenden naar sector toe te voegen aan de binnen Kans op werk beschikbare datasets is het mogelijk om op sectoraal niveau vacaturegraden vast te stellen.

Stap 2: vacaturegraden combineren met vacatures naar kwalificatie en sector

Op basis van deze vacaturegraden weten we dus welk aantal arbeidsplaatsen verwacht mag worden bij een bepaald aantal vacatures (en omgekeerd). Door deze aanname verder door te trekken, is het mogelijk om een indicatie te geven van het aantal werkenden op kwalificatieniveau. Binnen kans op werk zijn namelijk op kwalificatieniveau gegevens beschikbaar over het aantal vacatures naar sector. Door deze gegevens te combineren met de landelijke vacaturegraden naar sector krijgen we inzicht in het aantal arbeidsplaatsen dat bij het aantal vacatures naar kwalificaties (en sector) verwacht mag worden.

Stap 3: geraamde gegevens consistent maken met randtotalen ONR2019

Om de consistentie met de EBB op het niveau van de ONR2019 te behouden maken we de geraamde gegevens uit stap 2 consistent met de gegevens op basis van de ONR2019⁴. De samenstelling uit stap 2 leggen we daarbij op de resultaten op basis van de EBB.

Het eindresultaat is een bestand van het aantal werkenden naar mbo kwalificaties.

⁴ Binnen het POA-project wordt telkens een jaargemiddelde genomen van de EBB van de afgelopen twee jaar (2017/2018) om zo de betrouwbaarheid van de enquête toe te laten nemen.

Knelpunten en doorontwikkeling

- Gegevens over het aantal werkenden zijn veel minder conjunctuurgevoelig dan gegevens over het aantal vacatures. Voorkomen moet worden dat verschuivingen in het aantal vacatures ook relatief sterk doorwerken in de jaar op jaar ontwikkeling van het aantal werkenden naar kwalificaties.

Door binnen de methode gebruik te maken van een driejaarsgemiddelde van de gegevens, kan voorkomen worden dat trends te sterk doorwerken.

- Naarmate het detailniveau van de indeling toeneemt, worden de aantal vacatures ook kleiner. Voorkomen moet worden dat eventuele uitschieters, zowel in aantal vacatures als sectorale samenstelling van vacatures, te sterk door werken.

Door binnen de methode gebruik te maken van een driejaarsgemiddelde van de gegevens, kan voorkomen worden dat uitschieters te sterk doorwerken.

- In de methode zijn we nu uitgegaan van landelijke vacaturegraden naar sector. Het kan zijn dat deze minder goed toepasbaar zijn voor sommige marktsegmenten waardoor de resultaten minder betrouwbaar worden.

Op basis van de EBB en de ONR2019 is het mogelijk om ook vacaturegraden vast te stellen op een lager aggregatieniveau: bijvoorbeeld sectorkamers naar mbo-niveau of marktsegmenten. Binnen de methodiek kan zo nog verdere verfijning plaatsvinden.

- *Als kwalificaties geen (relatief beperkte) vacatures hebben, hebben ze automatisch geen (relatief beperkt aantal) arbeidsplaatsen*

In principe is het mogelijk om geen uitspraken te doen over het aantal werkenden naar kwalificaties als het aantal vacatures kleiner wordt dan een bepaald aantal. Van deze kwalificaties kan binnen een opleidingsrichting van de ONR2019 (of in het totaal naar mbo-niveau) een restcategorie gemaakt worden.

Resultaten

In de separaat bijgevoegde bijlage hebben we een overzicht opgenomen van de resultaten naar kwalificaties. Het betreft gegevens over de periode 2017/2018.

Vervolg

Het voorstel is om de in deze notitie beschreven methodiek (inclusief doorontwikkelmogelijkheden) ook binnen de uitvoering van Kans op Werk toe te passen. Daarbij kan ook een tijdreeks van de gegevens inzichtelijk gemaakt worden om zo te kunnen nagaan in hoeverre de methodiek zich ook leent voor longitudinale trendanalyses.

Op basis van deze gegevens kan vervolgens in onderling overleg nagegaan worden of de kwaliteit van de gegevens voldoende groot is om standaard op te nemen in het werkpakket van Kans op werk.